

SOCIALDEMOKRATIET

I BORNHOLMS KOMMUNE

Råd til velfærd.

Et socialdemokratisk udspil for økonomi og erhverv på Bornholm.

Politisk retning

Bornholm skal hænge sammen økonomisk – uanset hvor mange vi er.

Derfor skal vi både passe på pengene – og skabe flere.

Vi står i en tid, hvor kommunens økonomi er presset: udgifterne stiger, befolkningstallet falder, og skattegrundlaget er for lavt. Men det er ikke en situation, vi skal affinde os med – det er en situation, vi skal handle på.

Socialdemokratiet tror på, at Bornholm har potentiale til mere. Med stærk økonomistyring, målrettet erhvervsudvikling og et tættere samarbejde med arbejdsmarked og uddannelser kan vi løfte øens indtægtsgrundlag – og dermed styrke velfærden for børn, unge, ældre og alle imellem.

Bornholm skal være erhvervsvenlig – for velfærdens skyld.

Vi skal skabe spændende jobs og bakke op om dem, der vil noget – både iværksættere og virksomheder. Det giver både skattegrundlag og muligheder for dem, der bor her. Når vi styrker vores helårserhverv, styrker vi også vores evne til at finansiere daginstitutioner, folkeskoler og plejehjem.

Vi vil vende sparekataloger til politiske prioriteringer. Vi vil investere i bedre erhvervsservice, grøn vækst og produktiviteten i vores helårserhverv. Og vi vil gøre kommunen til en aktiv medspiller – for de virksomheder, der allerede er her, og for dem, der ser muligheder i Østersøens vækst.

Kort sagt: Vi tager ansvar – og vi ønsker råd til velfærd.

Syv politiske nedslag

1. Ærlig og ansvarlig budgetproces (inkl. flerårige budgetter, ægte politiske valg).
2. En ny kurs for arbejdskraften på Bornholm
3. Bornholm skal være kendt som erhvervsvenlig – både på ry og i praksis
4. Bornholm skal være Europas testlaboratorium for grøn udvikling
5. Bornholm skal turde tænke offensivt, når det gælder erhvervsudvikling
6. Brug kræfterne klogt (afbureaukratisering, digitalisering, civilsamfund).
7. Flere hjem, stærkere byer (boligpolitik som økonomisk løftestang)

De 7 politiske nedslag – fuld version

1. Ærlig og ansvarlig budgetproces

Bornholm skal kunne lade sig gøre – uanset hvor mange vi er.

Vi skal kunne investere i fremtiden, også for de næste generationer. Det kræver en økonomi, hvor vi ikke kun holder skruen i vandet fra år til år, men også lægger kursen for Bornholms udvikling.

Udfordring

I dag starter budgetarbejdet ofte i administrationen, hvor der udarbejdes sparekataloger. Politikerne får først lov at reagere, når rammerne stort set er låst. Det betyder, at vi år efter år skærer ned uden en reel diskussion om retning og udvikling. Manglen på langsigtede aftaler gør det desuden svært at planlægge investeringer og skabe tryk for medarbejdere og borgere.

Løsning

Vi vil vende processen på hovedet. Det første skridt skal ikke være at skære – men at beslutte, hvor vi vil udvikle, og hvor vi kan nøjes. Det skaber ærlige prioriteringer og reelt politisk ansvar for Bornholms fremtid.

Vi foreslår:

- At politikerne sætter retningen, før der regnes på besparelser.
 - At vi indfører flerårige budgetter, så vi kan investere i løsninger, der virker på længere sigt.
 - At der bliver klart ansvar for at holde budgetterne – hele vejen gennem organisationen.
 - At budgetterne understøttes af brede, politiske aftaler, så vi sikrer stabilitet og arbejdsro.
-

2. En ny kurs for arbejdskraften på Bornholm

Bornholm skal være kendt for at have en ungdoms- og voksenuddannelse, der er tæt på virkeligheden.

Vi vil styrke samarbejdet mellem Campus, kommunen og erhvervslivet, så både unge, voksne og seniorer får adgang til uddannelse, der giver solide, praksisnære erfaringer. Det skal give fodfæste til dem, der har svært ved at finde vej ind på arbejdsmarkedet – styrke dem, der står midt i store grønne og digitale omstillinger – og give vores unge et fundament, de kan tage med sig, også hvis de senere rejser til København eller videre ud i verden.

Udfordring

På Bornholm risikerer 18 % af de unge at stå uden uddannelse otte år efter 9. klasse. Det er en bombe under både deres fremtid og øens udvikling. Samtidig står mange voksne i brancher, der forandres hurtigt, og har brug for mulighed for at skifte spor. For mange ledige oplever, at de ikke bliver koblet hurtigt nok på brancher med behov, og mister troen på, at de kan komme tilbage i job.

Løsning

Vi vil skabe en ny alliance for arbejdskraft og uddannelse – hvor kommune, virksomheder, fagforeninger og Campus Bornholm står sammen:

- Ledige på vej fra job til job skal kun have kontakt med A-kasse og fagforening. Vi skal turde tænke nyt og koordinere indsatsen langt bedre – med direkte rekruttering i DK og EU
 - Vi vil sikre mere opkvalificering og brancheskifte – Fra ufaglært til faglært – og fra fag til fag, så flere bornholmere får adgang til bedre job og højere løn
 - Vi vil styrke erhvervsuddannelsesvejen for de unge – EPX og folkeskolens afgangsklasser skal tænkes bedre sammen med EUD-sporet. Forældre, fagforeninger og virksomheder skal involveres i at inspirere og motivere de unge
-

3. Bornholm skal være kendt som erhvervsvenlig – både på ry og i praksis

Når en virksomhed møder kommunen, skal det føles som et samarbejde, ikke som et forhindringsløb. En stærk erhvervspolitik handler ikke kun om vækst, men om at skabe råd til velfærd. Når vi gør det lettere at starte, drive og udvikle virksomhed på Bornholm, giver vi samtidig tryghed til børn, ældre og familier.

Udfordring

Bornholm ligger i bunden af erhvervsvenlighedsindekset. Hele 54 % af de lokale virksomheder peger på sagsbehandling som en barriere – mens det kun er 15 % i andre kommuner. Når byggesager eller miljøtilladelser trækker ud i måneder og år, er det ikke fordi en medarbejder arbejder på sagen hele tiden, men fordi den ligger stille. Det koster virksomhederne penge, og det holder udviklingen tilbage. Samtidig oplever mange erhvervsdrivende, at dialogen med kommunen er uforudsigelig – man ved ikke, hvad man kan regne med. Der er på det allerseneste høstet gode resultater, det er nu der skal holdes fast.

Løsning

Vi vil gøre Bornholms Regionskommune til en reel medspiller for erhvervslivet.

- Sagsbehandling skal være fortsat hurtig, forudsigelig og fair – så en sag ikke ligger stille i tre år.
 - Kommunen skal møde virksomheder med åbenhed og samarbejdsvilje – og prioritere løbende dialog.
 - Smartere arbejdsgange og digitalisering skal frigøre ressourcer og give mere effektiv service.
 - Bornholm skal have et klart mål: vi skal fra bunden til midten af erhvervsvenlighedsindekset.
-

4. Bornholm skal være Europas testlaboratorium for grøn udvikling.

Vi skal være en ø, hvor man afprøver nye teknologier, skaber cirkulære løsninger og omsætter klimaudfordringer til lokale arbejdspladser. Grøn omstilling skal ikke opleves som en byrde, men som en platform for vækst – hvor bornholmske virksomheder og borgere også får del i værdiskabelsen.

Udfordring

Fra 2018 til 2023 har Bornholm stort set ikke haft økonomisk vækst. Samtidig har vi allerede været hjemsted for Test-Ø-projekter, som har hentet investeringer i milliardklassen. Men alt for ofte er gevinsten fløjet hen over hovedet på de bornholmske virksomheder. Hvis vi ikke sikrer, at de lokale får adgang til viden og værdiskabelse, risikerer vi, at Bornholm blot bliver kulisser for andres udvikling – uden at det skaber nye job eller højere løn lokalt.

Løsning

Vi vil forene grøn udvikling med lokal vækst:

- Bornholms erhvervspark skal tiltrække investeringer, viden og grøn teknologi – og samtidig åbne dørene for lokale virksomheder.
 - Vi skal fremme strategiske partnerskaber inden for energi, offshore-service, sundhed og landbrug, så Bornholm bliver et fyrtårn for bæredygtige løsninger.
 - Grøn innovation og cirkulær økonomi skal være vækstmotorer, der skaber job – ikke afvikling.
 - Kommunen skal aktivt understøtte, at bornholmske virksomheder får adgang til den viden og de investeringer, som Test-Ø-projekterne bringer med sig.
-

5. Bornholm skal turde tænke offensivt, når det gælder erhvervsudvikling

Det er ikke nok at rådgive virksomheder om drift. Kommunen skal være med til at skabe de rammer, der gør udvikling muligt – med jord, bygninger, investeringer og alliancer. Bornholm skal opsøge mulighederne og være med til at forme dem, så vi kan tiltrække både nye virksomheder og de mennesker, der vil bo og arbejde her.

Udfordring

Alt for ofte bliver erhvervsfremme reduceret til enkeltsager eller projekter, der opstår nedefra. Det betyder, at vi mister tempo og går glip af investeringer, der kunne have givet øen et løft. Uden en aktiv kommunal rolle overlader vi udviklingen til markedet eller tilfældigheder – og risikerer at stå på sidelinjen, mens andre kommuner løber med mulighederne.

Løsning

Vi vil gøre Bornholm til en kommune, der tør drive erhvervsudvikling fremadrettet:

- Sælge erhvervsgrunde og skabe plads til nye virksomheder.
- Tiltrække investorer og boligudviklere gennem en aktiv kommunal indsats.
- Indgå i mere permanent samarbejde med andre kommuner – fx i Grøn Trepert – for at styrke Bornholms stemme i erhvervsudviklingen.
- Gøre erhvervsfremme til et strategisk redskab, hvor vi opsøger nye alliancer og brancher, i stedet for at vente på, at de selv banker på.

6. Brug kræfterne klogt

Bornholm skal bruge kræfterne dér, hvor de gør mest gavn. Det betyder, at vi skal skrue ned for papirarbejde, unødvendige regler og tomme bygninger – og skrue op for den energi, der skaber velfærd, fællesskab og udvikling. Når vi frigør ressourcer i administrationen, får vi mere overskud til børn, ældre og erhvervsliv.

Udfordring

Alt for mange medarbejdere bruger tid på dokumentation, som hverken er lovpligtig eller hjælper borgerne. Mange af kommunens bygninger står halvtomme, men koster stadig drift. Samtidig bliver digitalisering og ny teknologi ikke udnyttet nok – og vi mister chancen for smartere arbejdsgange.

Løsning

- Afbureaukratiser BRK: fjern regler og dokumentation, der ikke er lovpligtig.
- Hurtigere bygningsstrategi, så vi sparer på m² og drift.
- Digitalisering – også med AI – til smartere sagsbehandling og service.
- Styrket rolle til civilsamfund og foreninger: flere opgaver kan løses lokalt, når rammerne er klare.

7. Flere hjem, stærkere byer

Bornholm skal være et sted, hvor man kan finde en bolig, der passer til ens livssituation – hele året, på hele øen.

Når vi får flere aktive helårsboliger, stærkere bymidter og mere liv i vores lokalsamfund, får vi også en stærkere økonomi. Boligpolitik er ikke kun socialpolitik – det er en økonomisk løftestang.

Udfordring

Bornholm har mange tomme huse og stigende boligpriser. Der mangler mindre lejeboliger til unge, tilflyttere og seniorer. Detailhandlen i bymidterne er under pres, og når vinduer står mørke, mister lokalsamfundene både liv og økonomi.

Løsning

- Flere boliger til fastboende – både ejere og lejere, herunder almene boliger.
- Tiltrække investorer og gøre det lettere at bygge og renovere, især i de mindre byer.
- Fastholde bopælspligten i de otte byer – men sikre, at boligerne bliver brugt aktivt.
- Styrke detailhandel og byfornyelse, så bymidterne forbliver levende hele året.
- Gøre lokalsamfundene til aktive medspillere i udviklingen – med reel indflydelse på bolig- og byprojekter.

Når vi skaber flere hjem og stærkere byer, skaber vi samtidig bedre rammer for familier, virksomheder og fællesskaber. Det er nøglen til, at Bornholm kan udvikle sig – ikke afvikle.

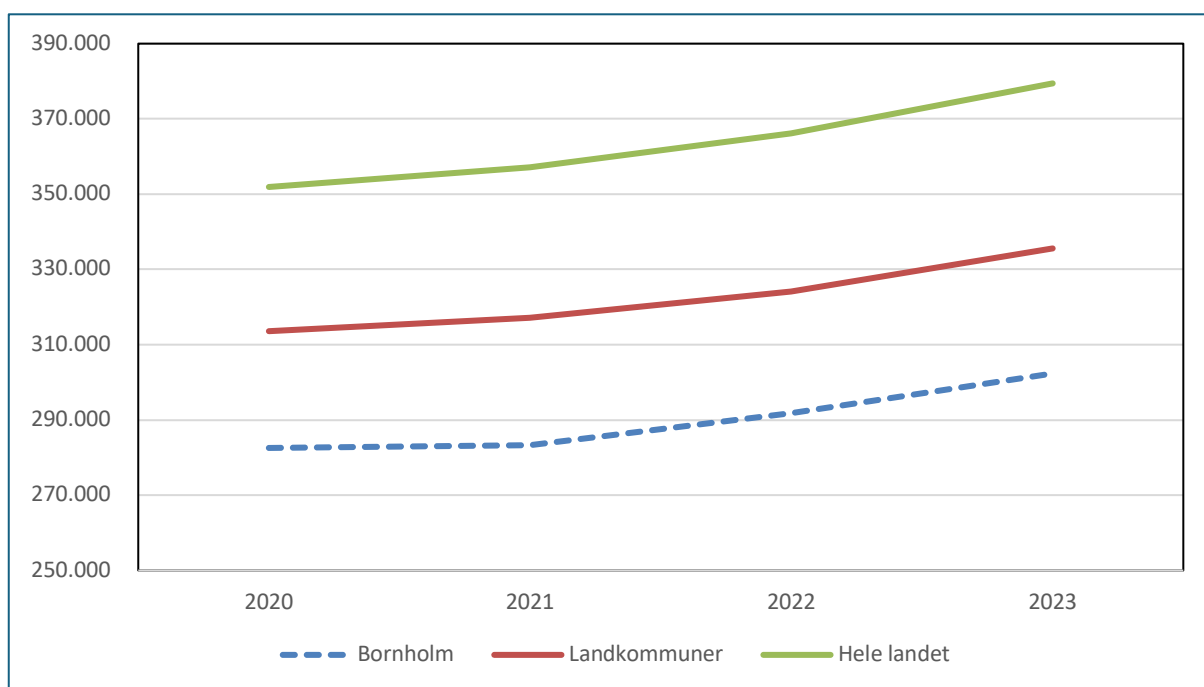
Vores Analyse

Når vi ser på Bornholms økonomi, står ét billede klart: vi sakker bagud i forhold til resten af landet.

Figur 1 Udvikling i kommunal indkomstskat, skatteprovenu - 2020-2024

Skatteindtægterne vokser for langsomt. Mens kommunerne generelt har fået 20 % mere i indkomstskat fra 2020-2024, er Bornholms stigning kun 14 %. Hvis vi havde fulgt landkommunernes niveau, havde vi haft ca. 30 mio. kr. mere i kassen.

Figur 2 Udvikling i gennemsnitlige årlige lønninger 2019-2023

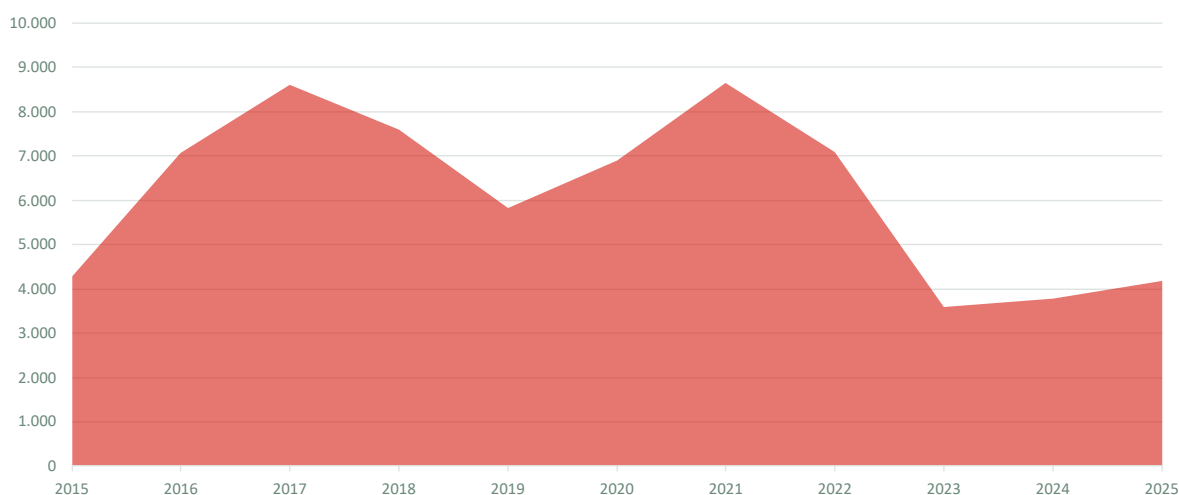
Lønniveauet er for lavt. Bornholmerne tjener i gennemsnit 77.000 kr. mindre om året end landsgennemsnittet og omkring 31-33.000 kr. mindre end i andre landkommuner.

Hvis vi bare løfter os til samme niveau som sammenlignelige kommuner, vil det give 150-200 mio. kr. ekstra i skatteindtægter hvert år. Det er penge, der kan bruges på børn, ældre og fællesskaber.

Landsdel (2020 priser)	2018	2023	Vækst
Landsdel Byen København	450.097	527.400	17,2%
Landsdel Københavns omegn	345.269	403.837	17,0%
Landsdel Nordsjælland	152.435	174.209	14,3%
Landsdel Bornholm	11.342	11.416	0,7%
Landsdel Østsjælland	70.400	74.184	5,4%
Landsdel Vest- og Sydsjælland	163.356	179.906	10,1%
Landsdel Fyn	152.181	161.632	6,2%
Landsdel Syddjælland	284.342	326.171	14,7%
Landsdel Østjylland	312.938	351.717	12,4%
Landsdel Vestjylland	166.848	164.925	-1,2%
Landsdel Nordjylland	199.012	204.691	2,9%
Hele landet	2.328.902	2.600.120	11,6%

Figur 3 BNP for landsdele

Øens BNP står næsten stille. Fra 2018 til 2023 voksede Danmarks samlede BNP med 11,6 %. På Bornholm var væksten kun 0,7 %. Det viser, at vi mangler motorer for vækst og produktivitet.

Figur 4 Likviditet efter kassakreditreglen pr. indb. 2015-2025

Likviditeten er under pres. Kommunens kassebeholdning er faldet, og det begrænser handlefriheden. Uden bedre styring risikerer vi, at økonomien ikke kan bære nye initiativer.

Alt i alt viser tallene, at Bornholm har brug for et nyt økonomisk spor: vi skal både styre økonomien bedre og skabe nye indtægter. Det handler ikke om vækst for vækstens skyld – men om at sikre råd til den velfærd, vi alle er afhængige af.

Bornholm skal hænge sammen økonomisk – uanset hvor mange vi er.

Dette udspil viser, hvordan vi kan skabe råd til velfærd – med stærkere økonomi, højere lønninger og mod til at prioritere

Bornholm skal have en økonomi, der hænger sammen – også for kommende generationer. Det kræver ansvarlig styring, højere lønninger, stærkere erhverv og en mere proaktiv udviklingspolitik. Kun sådan kan vi vende kurven og give tryghed til både borgere og virksomheder.

Det kræver, at vi tør prioritere ærligt, investere i det der virker, og skabe de indtægter, der giver råd til velfærd.

Med dette udspil lægger vi en retning for, hvordan vi kan vende sparekataloger til politiske prioriteringer, løfte løn og erhvervsliv, frigøre ressourcer i kommunen og skabe liv i byer og lokalsamfund.

Det er ikke kun et spørgsmål om kroner og ører. Det handler om, at Bornholm også i fremtiden skal være et sted, hvor hverdagen hænger sammen – for børn, unge, voksne og seniorer.

Vi tror på, at Bornholm har potentiale til mere.

Det kræver mod, tålmodighed og et bredt politisk samarbejde. Men hvis vi handler nu, kan vi sikre, at Bornholm ikke sækker bagud – men bliver en ø, hvor økonomi, udvikling og velfærd går hånd i hånd.

Med *Råd til velfærd* viser vi, hvordan Bornholm kan skabe en stærkere økonomi, højere lønninger og en ærlig prioritering – så vi får råd til den velfærd, vi alle er afhængige af.